

Notat til høring om Statsbudsjettet 2021 i Transport - og kommunikasjonskomiteen, oktober 2020

Norges museumsforbund representerer museene i Norge; både museene under Kulturdepartementet og Sametinget, universitetsmuseene og vitensentre, museer under øvrige departementer og private museer. Museumsforbundet er en interesseorganisasjon som arbeider for museenes faglige og økonomiske utvikling gjennom arbeidet i organisasjonens sekretariat og ni ulike fagseksjoner. En av disse arbeider spesifikt med industri, kommunikasjon og anlegg. Museumsforbundet representerer også museene Samferdselsdepartementet har ansvar for; Norsk Vegmuseum, Norsk jernbanemuseum og Kystverksmusea. Det betyr at museumsforbundet representerer alle museene som har ansvaret for de fleste av museumsbanene, som også er organisert i et nasjonalt nettverk for museumsbaner.

I august 2019 sendte Bane NOR brev til museumsbanene med informasjon om at de vurderte tilskuddsordning til private baner eller objekter/materiell i privat eie. De informerte om at de vurderte å kutte tilskudd til de norske museumsbanene med virkning fra 1. januar 2020. Dette ble opplevd som en svært alvorlig situasjon, som berørte både bemanning ved banene og forvaltningspraksis. Museumsforbundet sendte derfor Bane NOR et brev om saken, noe vi også informerte om i komitehøringen i fjor. Av svaret vi fikk fra Bane NOR i oktober 2019 fremgikk det at de hadde startet dialog med Norsk jernbanemuseum om hvordan fremtidige tilskudd skulle administreres i jernbanesektoren. Det ble videre signalisert at Bane NOR trengte tid til å skaffe seg oversikt over jernbanesektorens kulturminner og forpliktelser før det kan legges frem et forslag til en ny ordning. Vi takker for god dialog med komiteen etter vårt høringsinnspill i fjor.

Svaret på denne utfordringen kom i budsjettforslaget for 2021. Der understrekes det at museumsbanene etter den gamle ordningen måtte forholde seg til to virksomheter for samme kulturminneobjekt og at det ga en «fragmentert forvaltning av museumsbanene». Det foreslås på bakgrunn av dette at ansvaret for kulturminner i jernbanesektoren flyttes over fra Bane NOR til Norsk jernbanemuseum, og at det settes av 23 millioner kroner til kulturminner i jernbanesektoren. Disse skal dekke både den tidligere forvaltningen av kulturminner som Bane NOR har betalt ut samt prosjektstøtten på en million kroner til historiske jernbaneformål, som Norsk Jernbanemuseum har forvaltet tidligere. Museet omtaler dette slik på sin nettside:

«I forslag til Statsbudsjettet (Prop 1 S, post 76) er Norsk jernbanemuseums ordning med «Prosjekttilskudd for jernbanehistoriske formål» slått sammen med et lignende tilskudd som hittil har vært forvaltet av Bane NOR. Ordningen vil primært sikre videre drift av dagens museumsbaner, men deler av midlene vil også kunne søkes på av andre, tilsvarende dagens tilskuddsordning.»

Det er imidlertid viktig å understreke at Bane NOR fortsatt har ansvar for kulturminner i eget eie i henhold til Kulturminneloven.

Museumsforbundet støtter forslaget om at ordningen for forvaltning av kulturminner knyttet til jernbaneformål nå foreslås lagt til en instans som har faglig kompetanse på området. Vi er trygge på at Norsk Jernbanemuseum kan gjøre gode faglige vurderinger knyttet til søknadene til ordningen og fordeling av midlene.

Det er imidlertid noen prinsipielle spørsmål vi mener må reises når Norsk jernbanemuseum blir tillagt fullt forvaltningsansvar for en ordning som gir midler til viktig jernbanevirksomhet i andre museer i museumsnettverket de selv er en del av, selv om de ikke selv får tilskudd fra ordningen. Det kan på sikt bli en belastning for Norsk Jernbanemuseum å inneha denne rollen, ikke minst fordi den kan medføre at de kan komme i rollekonflikter. Museumsforbundet mener at ordningen bør evalueres og på et senere tidspunkt vurderes lagt til en egen post på statsbudsjettet. Det vil kunne bidra til økt åpenhet og transparens i hva midlene brukes til samt økt forutsigbarhet for de som omfattes av ordningen.

Museumsforbundet ser at signalene som nå kommer knyttet til forslag om overdragelse av forvaltningsansvar på vegne av Jernbanedirektoratet til Norsk Jernbanemuseum, og at Norsk Vegmuseum fra 1. oktober 2020 overtok ansvaret for alle faste kulturminner i Statens vegvesen, viser at det foretas nye prioriteringer og omprioriteringer i Samferdselsdepartementets museumsstruktur. Det er imidlertid uklart hvorvidt dette kommer som en del av en bevisst strategi om å styrke og videreutvikle museene som sterke fagenheter som kan ivareta de ulike etatenes forvaltningsansvar overfor sine materielle og immaterielle kulturminner. Fra vårt ståsted ser det ut til at både ressursene og den forvaltningsmessig status og organisatoriske plassering innad i etatene varierer mye mellom disse museene, og at det springer ut av etatsinterne prioriteringer mer enn en overordnet strategi. Museumsforbundet mener det er behov for økt fokus i departementet på hva som skal til for at museene skal kunne oppfylle samfunnsoppdraget sitt på en god måte.

Det arbeides nå med en ny museumsmelding som skal ferdigstilles våren 2021. Museumsforbundet har store forventninger til at Samferdselsdepartementets etatsmuseer også omfattes av denne meldingen, selv om det er snakk om ulike departementer, og håper at både departementet og Transport- og kommunikasjonskomiteen vil bidra til dette.

Kontaktinformasjon; generalsekretær Liv Ramskjær, 92427878/ LR@museumsforbundet.no.